

Sygn. akt V CZ 31/18

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa „N...” Sp. z o.o. w Ż.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji "W.." S.A. w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 17 maja 2018 r.,
zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w K.
z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt V ACa [...] /16,

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia koszty postępowania
zażaleniowego do rozstrzygnięcia w orzeczeniu kończącym
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 15 grudnia 2017 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 21 lipca 2016 r. wydany w sprawie z powództwa „N.” sp. z o.o. w Ż. przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń i Reasekuracji „W.” S.A. w W. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd pierwszej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego w całości, ograniczając je wyłącznie do dowodów z części dokumentów. Sąd Okręgowy orzekł wprawdzie o żądaniu strony w sposób merytoryczny, ale dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną, zatem w sprawie zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych ustaleń faktycznych, co prowadzi do wniosku o nierozpoznaniu istoty sprawy.

Powyższy wyrok zaskarżyła zażaleniem pozwana, wnosząc o jego uchylenie i zarzucając naruszenie art. 386 § 4 i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez błędne przyjęcie, że Sąd Okręgowy w G. nie rozpoznał istoty sprawy i że konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości oraz brak należytego wyjaśnienia tego stanowiska w uzasadnieniu.

Powódka w odpowiedzi na zażalenie wniosła o oddalenie zażalenia w całości jako bezzasadnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, o jakim mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie może zmierzać do oceny zasadności żądania pozwu, apelacji, ani merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. Dokonywana kontrola ma charakter formalny. Zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd

drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Konsekwencją tego jest ograniczenie dopuszczalnych zarzutów do związanych z kwestionowaniem wystąpienia przesłanek stosowania art. 386 § 4 k.p.c. Jeżeli przyczyną uchylenia wyroku było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to kontrola Sądu Najwyższego ogranicza się do oceny prawidłowości zastosowania art. 386 § 4 k.p.c., tj. trafności zakwalifikowania przez sąd drugiej instancji stanu sprawy z punktu widzenia występowania w niej tej podstawy. Nie obejmuje natomiast ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. Wszelkie nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego, poza wskazanymi w art. 386 § 2 k.p.c. i w art. 386 § 4 in fine k.p.c., powinny być, w systemie apelacji pełnej, ocenione bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym.

Do nierozpoznania istoty sprawy, stanowiącego zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. przyczynę uchylenia wyroku, dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd ten zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zamiast wielu np. postanowienie SN z dnia 10 grudnia 2015 r., sygn. akt V CZ 77/15, www.sn.pl). Ma to miejsce wtedy, gdy sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że istnieje przesłanka niwecząca lub hamująca roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo zatrzymania itp.), albo gdy zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, bądź całkowicie pominął merytoryczne zarzuty pozwanego.

Postępowanie apelacyjne natomiast obejmuje merytoryczne rozpoznanie sprawy, sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę na nowo, w związku z tym uwzględnienie apelacji powinno zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. prowadzić w zasadzie do zmiany zaskarżonego wyroku i wydania orzeczenia rozstrzygającego w granicach zaskarżenia o żądaniu pozwu, a wyjątkowo do uchylenia wyroku (zob. uchwałę 7 sędziów SN zasadę prawną z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 oraz postanowienie SN z dnia 18 listopada 2016 r., sygn. akt I CZ 86/16,

www.sn.pl). Orzeczenia kasatoryjne nie uzasadnia nawet potrzeba znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych przez sąd pierwszej instancji, co wielokrotnie Sąd Najwyższy wyjaśniał.

Orzeczenie kasatoryjne może być więc wydane tylko w razie stwierdzenia nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznania istoty sprawy oraz gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W niniejszej zaś sprawie Sąd Okręgowy, orzekając merytorycznie o żądaniu powódki, zbadał jej materialną podstawę, uznając, że pozwana jako ubezpieczyciel mogła odmówić wypłaty odszkodowania z uwagi na wyłączenie jej odpowiedzialności na podstawie precyzyjnie powołanych postanowień ogólnych warunków ubezpieczenia. Sąd ten przeprowadził również postępowanie dowodowe. Okoliczność, że Sąd Apelacyjny wymagał od Sądu Okręgowego poszerzenia argumentacji na temat wykładni zastosowanych w niniejszej sprawie przepisów prawa materialnego, czy stwierdził braki w ustaleniach faktycznych, uniemożliwiające materialnoprawną ocenę niektórych przesłanek odpowiedzialności ubezpieczyciela, nie świadczy o nierozpoznaniu istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji i nie uzasadnia uchylecia zaskarżonego wyroku na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. W takiej sytuacji Sąd Apelacyjny, jako sąd działający w ramach apelacji pełnej, obowiązany był odpowiednio uzupełnić postępowanie dowodowe, w tym o wskazany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowód z przesłuchania stron i ewentualnie dowód z opinii biegłego, oraz dokonać niezbędnych ustaleń faktycznych i przeprowadzić ich ocenę prawną w zakresie istoty sporu będącego przedmiotem sprawy.

Nie jest natomiast trafny zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., bowiem nawet ogólnikowe wskazanie przez Sąd Apelacyjny dowodów, które powinien był przeprowadzić Sąd pierwszej instancji, nie stanowi takiej wadliwości uzasadnienia, która uniemożliwiłaby formalną kontrolę zaskarżonego zażaleniem wyroku.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, stosownie do art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

jw

ał